

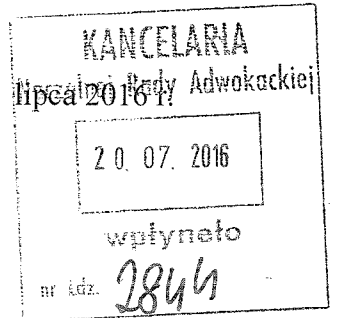
ZASTĘPCA SZEFKA
KANCELARII SEJMU

Adam Podgórski

GNS-wp-173-193/16

Warszawa, dnia

19

Prezes

Naczelnej Rady Adwokackiej

Pan Andrzej Zwara

Szanowny Panie Prezesie

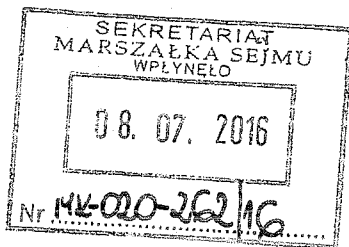
Z upoważnienia Marszałka Sejmu, uprzejmie przekazuję – w trybie art. 58 pkt 9 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015 r., poz. 615 ze zm.) - komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Joanna Augustynowska), z prośbą o przedstawienie opinii.

Z poważaniem

SEJMN
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Komisja do Spraw Petycji
BKSP-020-2-2016

Warszawa, dnia 6 lipca 2016 r.

Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu, Komisja do Spraw Petycji wnosi projekt ustawy:

o zmianie ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego.

Do reprezentowania Komisji w pracach nad projektem ustawy została upoważniona poseł Joanna Augustynowska.

Przewodniczący Komisji

Sławomir Jan Piechota

USTAWA
z dnia 2016 r.
o zmianie ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego

Art. 1.

W ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1741 z późn. zm. ¹⁾) w art. 130:

1) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Osobie uprawnionej do otrzymania odpisu umożliwia się nieodpłatnie wykonanie fotokopii aktu stanu cywilnego sporządzonego w księdze stanu cywilnego prowadzonej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli jej wykonanie nie zagraża trwałości księgi i zawartych w niej aktów stanu cywilnego. Fotokopia aktu stanu cywilnego nie ma mocy dokumentu urzędowego.”;

2) po ust. 5 dodaje się ust. 5a-5d w brzmieniu:

"5a. Na wniosek osoby uprawnionej do otrzymania odpisu wykonuje się fotokopię aktu stanu cywilnego sporządzonego w księdze stanu cywilnego prowadzonej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli jej wykonanie nie zagraża trwałości księgi i zawartych w niej aktów stanu cywilnego, oraz jeżeli właściwy urząd stanu cywilnego dysponuje odpowiednimi środkami technicznymi do wykonania tej fotokopii. Fotokopia aktu stanu cywilnego nie ma mocy dokumentu urzędowego.

5b. Fotokopię, o której mowa w ust. 5a, wydaje się albo przesyła przesyłką rejestrowaną wnioskodawcy.

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 1888, z 2015 r. poz. 262, 1087, 1274, 2281.

5c. Na wniosek osoby uprawnionej, jeżeli jest ona posiadaczem profilu zaufanego ePUAP, o którym mowa w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, i na warunkach określonych w ust. 5a, odwzorowanie cyfrowe aktu stanu cywilnego przekazuje się drogą elektroniczną.

5d. Za wykonanie lub przesłanie fotokopii, o której mowa w ust. 5a, lub przekazanie odwzorowania cyfrowego aktu stanu cywilnego, o którym mowa w ust. 5c, pobiera się od wnioskodawcy opłatę w wysokości odpowiadającej kosztom czynności, o których mowa w ust. 5a-5c – przed ich wykonaniem. Pobrana opłata stanowi dochód gminy."

3) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Osobie uprawnionej do otrzymania odpisu aktu zgonu umożliwia się przeglądanie skorowidzów alfabetycznych aktu zgonu.”

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2017 r.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Projektowana ustawa jest reakcją Komisji do Spraw Petycji Sejmu RP na petycję (autor petycji nie wyraził zgody na publikację jego imienia i nazwiska) skierowaną do Sejmu RP. Celem projektowanej ustawy jest istotne ułatwienie obywatelom dostępu do danych zgromadzonych w rejestrach stanu cywilnego, poprzez wprowadzenie rozwiązań, które zapewnią dostęp do danych bez konieczności osobistego stawiennictwa w siedzibie urzędu stanu cywilnego a równocześnie bez konieczności uiszczania opłat skarbowych, jakie są pobierane za wydanie każdego odpisu lub zaświadczenia. Ponadto, aby wyeliminować pojawiające się wątpliwości interpretacyjne, zasadnym jest jednoznaczne przesądzenie, że jedyną przesłanką pozwalającą kierownikowi urzędu stanu cywilnego na uniemożliwienie wykonania przez osobę uprawnioną fotokopii aktu stanu cywilnego sporządzonego w księdze stanu cywilnego (do czego mają obecnie prawo) jest zagrożenie trwałości księgi i zawartych w niej aktów stanu cywilnego.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, która zastąpiła ustawę z dnia 29 września 1986 r. o aktach stanu cywilnego, reguluje zasady prowadzenia rejestru stanu cywilnego, działania urzędów stanu cywilnego i wydawania odpisów oraz zaświadczeń. Ustawa ta wprowadziła możliwość samodzielnego wykonania, przez osobę uprawnioną do otrzymania odpisu aktu stanu cywilnego, fotokopii tego aktu stanu cywilnego, przechowywanego w księdze stanu cywilnego, o ile wykonanie tej fotokopii nie zagraża trwałości księgi. Fotokopia taka nie ma mocy dokumentu urzędowego. Wprowadzenie takiego rozwiązania miało na celu ułatwienie dostępu obywateli do danych dotyczących ich rodzin (m.in. w szeroko rozumianych celach genealogicznych) bez konieczności uiszczania wysokich opłat skarbowych za wydanie odpisu.

Jest to niewątpliwie rozwiązanie bardzo korzystne, szczególnie w porównaniu ze stanem prawnym obowiązującym do 2014r., jednakże niewystarczające dla wielu zainteresowanych. Osoby zamieszkałe w dużej odległości od urzędu stanu cywilnego, w którym znajdują się interesujące dla nich księgi stanu cywilnego, muszą dojechać do takiego urzędu, co generuje dla nich znaczne koszty, często znacząco wyższe, niż potencjalna opłata skarbową za odpis lub zaświadczenie. Aktualne przepisy nie przewidują jednak możliwości przesłania przez urząd stanu cywilnego fotokopii aktu stanu cywilnego lub jego cyfrowego odwzorowania do osoby zainteresowanej.

Ponadto, zgodnie z art. 130 ust. 5 ustawy w aktualnym brzmieniu osobie uprawnionej do otrzymania odpisu aktu stanu cywilnego można umożliwić nieodpłatnie wykonanie fotokopii aktu stanu cywilnego, jeżeli jej wykonanie nie zagraża trwałości księgi i zawartych w niej aktów stanu cywilnego. Ten przepis budzi pewne wątpliwości interpretacyjne – wskazuje się, że pozostawiono zbyt dużą swobodę kierownikowi urzędu stanu cywilnego, który mógłby uniemożliwić wykonanie fotokopii z błahego powodu.

3. Różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Proponowana zmiana w art. 130 ust. 5 ustawy polega na zastąpieniu wyrazów „można umożliwić” wyrazami „umożliwia się”, co w sposób jednoznaczny przesądza, że jedynym powodem odmowy dostępu do aktów stanu cywilnego przez osobę uprawnioną jest zagrożenie trwałości księgi stanu cywilnego i zawartych w niej aktów stanu cywilnego.

Umożliwienie osobie zainteresowanej wykonania fotokopii, o którym mowa w art. 130 ust. 5 jest dla kierownika urzędu stanu cywilnego czynnością materialno-techniczną. Wydaje się celowym, dla zapewnienia wewnętrznej spójności legiśiacyjnej całej ustawy, dokonanie zmiany podobnej do tej w ust. 5 także w art. 130 ust. 6 – stąd propozycja zastąpienia wyrazów: „można umożliwić” wyrazami: „umożliwia się”.

Norma zawarta w proponowanym nowym ust. 5a (w art. 130) ma na celu stworzenie osobie uprawnionej do samodzielnego wykonania fotokopii, stosownie do art. 130 ust. 5, także możliwości uzyskania fotokopii aktu stanu cywilnego bez konieczności

osobistego stawiennictwa w urzędzie stanu cywilnego lub bez samodzielnego wykonywania fotokopii. Takie rozwiązanie może być też wygodne dla wielu kierowników urzędów stanu cywilnego. Zamiast przenoszenia księgi z archiwum do wydzielonego pomieszczenia, wyznaczania pracownika, który będzie przez cały czas obserwował proces sporządzania fotokopii księgi przez wnioskodawcę czy podejmowania ryzyka, że podczas tych czynności dokonywanych przez osobę bez doświadczenia w obchodzeniu się z aktami księga może ulec uszkodzeniu - można będzie po przyjęciu proponowanej zmiany w ustawie zaoferować wnioskodawcy gotową fotokopię sporządzoną w archiwum przez wykwalifikowanego pracownika.

Proponowany ust. 5b określa możliwe sposoby przekazania fotokopii aktu stanu cywilnego do wnioskodawcy.

Proponowany ust. 5c stwarza możliwość wysłania wnioskodawcy drogą elektroniczną odwzorowania cyfrowego aktu stanu cywilnego, jeżeli jest ona posiadaczem profilu zaufanego ePUAP.

Celem proponowanego do dodania ust. 5d (w art. 130) jest jednoznaczne przesądzenie kwestii kosztów wspomnianej obsługi osób zainteresowanych przez urzędy stanu cywilnego. Każde pozytywne rozpatrzenie wniosku i wykonanie fotokopii oraz jej przesłanie – a więc wykonanie czynności, o których mowa w proponowanych do dodania ust. 5a i 5b jest związane z kosztami, które można przypisać do trzech grup: (1) koszt pracy pracownika, który musi określić akt stanu cywilnego odnaleźć i przygotować do kopiowania, (2) koszt sporządzenia fotokopii aktu stanu cywilnego (praca pracownika zużyte materiały, amortyzacja sprzętu), (3) koszt wysyłki – koszt przygotowania przesyłki (praca pracownika i materiały oraz uiszczona opłata za przesyłkę rejestrowaną). Biorąc pod uwagę obecne brzmienie art. 130 ust. 5 należy przyjąć założenie, że ustawodawca przesądził, iż wspomniany powyżej koszt (1) nie będzie ponoszony przez wnioskodawcę – bowiem już obecnie istnieje możliwość nieodpłatnego wglądu (celem skopiowania) do aktów stanu cywilnego, które wcześniej muszą zostać odnalezione i przygotowane przez pracownika. W kwestii pozostałych kosztów projektowana ustawa jednoznacznie wskazuje, że są one ponoszone przez wnioskodawcę. Koszty te powinny być określone indywidualnie na poziomie każdego urzędu. Administracja publiczna ma w tym zakresie już pewne doświadczenia, wynikające z udostępniania informacji

publicznej. Ukształtowane na gruncie tych przepisów orzecznictwo (powstałe w konsekwencji skarg sądowych na wysokość pobieranych opłat) jednoznacznie wskazuje, że powinny to być rzeczywiste i zindywidualizowane koszty każdego urzędu, które mogą być wyższe niż koszt podobnej usługi dostępnej na rynku. Przykładowo orzecznictwo sądowe potwierdziło, że na gruncie tych przepisów koszt opłaty za sporządzenie kserokopii pobieranej przez urząd może być wyższy niż cena sporządzenia takiej kopii przez przedsiębiorcę prowadzącego komercyjny punkt ksero w siedzibie tego urzędu. Po uzyskaniu informacji o takich kosztach to wnioskodawca musi ocenić, czy tańszym rozwiązaniem będzie uiszczenie opłaty skarbowej za zaświadczenie, o zamieszczonych w rejestrze danych, które może odebrać w dowolnym urzędzie stanu cywilnego lub u konsula czy też wnioskowanie o wykonanie fotokopii aktu stanu cywilnego. Dla niektórych wnioskodawców zapewne będzie miał znaczenie fakt, że fotokopia aktu ma określone walory historyczno-pamiętkowe, jakich nie ma zaświadczenie. Projektowana ustawa przesądza, że opłatę wnosiliby się „z góry”, a więc przed wykonaniem czynności przez kierownika urzędu stanu cywilnego. Pobierana opłata powinna stanowić dochód gminy – analogicznie jak np. w przypadku określonym w art. 184 ust. 8 nowelizowanej ustawy.

Proponowana data wejścia w życie projektowanej ustawy to 1 lipca 2017r.. Celem takiego rozwiązania jest stworzenie urzędom stanu cywilnego możliwości spokojnego przygotowania się do realizacji nowych zadań a także wcześniejsze ukończenie lub poważne zaawansowanie prac nad przenoszeniem aktów stanu cywilnego, sporządzonych na podstawie ustawy obowiązującej przed dniem 1 marca 2015r, do rejestru stanu cywilnego.

4. Skutki projektowanej ustawy

Biorąc pod uwagę fakt, że już obecnie urząd stanu cywilnego ma obowiązek (na podstawie art. 130 ust. 5 nowelizowanej ustawy) przygotować, na wniosek osoby uprawnionej, akt stanu cywilnego sporządzony w księdze stanu cywilnego, projektowana ustawa nie zwiększa kosztów związanych z takim przygotowaniem. Proponowany do dodania art. 130 ust. 5d powoduje, że wnioskodawcy będą pokrywali wszystkie koszty związane z realizacją ich uprawnień określonych w

projektowanych ust. 5a - 5c. Z tych powodów należy uznać, że projektowane ustawa nie wywołuje skutków dla finansów publicznych.

Projektowana ustawa powinna natomiast przynieść szereg pozytywnych skutków społecznych, wśród których znajdują się: zwiększenie zainteresowania obywateli historią rodzinną, ułatwienie im dostępu do danych dotyczących przeszłych pokoleń, większe otwarcie urzędów na sprawy genealogów i osób zajmujących się gromadzeniem danych dotyczących przeszłości rodowej, zwiększenie zaufania obywateli do administracji publicznej.

5. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.